

LANDDISTRIKTER I UDVIKLING

En plan for udviklingen af landdistrikterne i Viborg Kommune.

Planen for landdistrikter i udvikling blev igangsat i februar 2024 af Landdistriktsudvalget. Planen har været i offentlig høring fra 31. marts til 28. april 2025. Planen forventes endeligt vedtaget i Landdistriktsudvalget og byrådet medio 2025.

VIBORG
KOMMUNE

FORORD

I Viborg Kommune tror vi på, at lokale fællesskaber, borgernes engagement samt samarbejde mellem foreninger og erhvervsliv er drivkraften bag udviklingen af vores landdistrikter. Vores mål er at skabe de bedst mulige rammer for lokale initiativer og samarbejder, der kan bidrage til et aktivt og blomstrende liv på landet.

Med planen ønsker vi at understøtte hver enkelt landsbys unikke karakter og styrker. Vi værdsætter forskelligheden og tror på, at alle landsbyer og byer har potentiale for udvikling. Samtidig er det afgørende, at den politiske indsats sætter en tydelig retning, der understøtter og muliggør de lokale initiativer, så udviklingen sker i tråd med både strategiske fokusområder og lokalsamfundets ønsker og behov.

Udviklingen af landdistrikterne er en kompleks opgave, der kræver vedholdende politisk fokus, en åben dialog og et tæt samarbejde på tværs af administration, organisationer, virksomheder og borgere. Vi lever i en tid med betydelige samfundsmæssige forandringer, som påvirker vores lokalsamfund. Det stiller krav til, at vi tænker nyt, handler proaktivt og sikrer, at vores landdistrikter forbliver attraktive steder at bo og arbejde.

Vi håber, at planen vil inspirere og danne grundlag for en fortsat positiv udvikling af vores landdistrikter.

Kim Dongsgaard,
Formand for landdistriktsudvalget i Viborg Kommune

INDHOLD

side 2	Forord
side 4	Formål
side 6	Byer og landsbyer
side 12	Vision
side 14	Fem bysegmenter
side 16	Fokusområder
side 18	Uddybning af bysegmenter
side 28	Baggrund for planen
side 32	Analyse af kommunen
side 46	Analyse af byer og landsbyer

FORMÅL

Formålet med planen Landdistrikter i udvikling er at understøtte og bevare levedygtige og attraktive landdistrikter i Viborg Kommune – både i dag og i fremtiden.

Landdistrikterne rummer en stor mangfoldighed, fra små landsbyer med få husstande til større byer med lokale erhverv, skole og institutioner. Fælles for dem er, at de spiller en vigtig rolle i kommunens samlede udvikling – og at de hver især har unikke styrker og potentialer, der kan og bør udvikles.

Landdistrikter i udvikling udstikker en fælles retning for udviklingen i landdistrikterne, og tager samtidig højde for de forskelle og muligheder, der findes i de enkelte landsbyer og byer.

Planen skal være et redskab, som både kommunen og lokalsamfundene kan bruge til at skabe handling og fremdrift sammen. Derfor revideres planen også hvert andet år, så den tilpasses løbende i takt med nye behov og ændringer.

BYER OG LANDSBYER

Viborg Kommune har det næststørste areal blandt alle kommuner i Danmark, og omkring halvdelen af kommunens befolkning bor uden for de to største byer, Viborg og Bjerringbro. Det gør det til en vigtig og samtidig kompleks opgave at sikre en målrettet udvikling, som både tager højde for byernes forskellige behov, og de overordnede visioner og mål for hele kommunen.

I december 2018 vedtog Folketinget en ændring af planloven, som blandt andet stiller krav om strategisk planlægning for landsbyer. Loven betyder, at kommunerne i kommuneplanlægningen skal tage stilling til, hvordan landsbyer mellem 200 og 1.000 indbyggere kan udvikle sig på længere sigt.

Landdistrikter i udvikling omfatter alle byer og landsbyer i Viborg Kommunes landdistrikter – også de mindre bysamfund under 200 indbyggere. I planen har vi dog valgt at fokusere analysen på byer mellem 200 og 3000 indbyggere. De mindre bysamfund under 200 indbyggere er ikke analyseret på samme måde, men spiller imidlertid en vigtig rolle i lokale sammenhænge og indgår naturligt i den samlede udvikling af landdistrikterne.

Planen skal ses i tæt sammenhæng med Viborg Kommunes øvrige politiske målsætninger, herunder Sammenhængsmodellen, Planstrategi 2040 og kommuneplanens retningslinjer for landsbyer.

- Indbyggertal mellem 1.000-3.000
- Indbyggertal mellem 500-999
- Indbyggertal mellem 200-499
- Indbyggertal under 200

Kongenshus Hede.

SÅDAN LIGGER LANDET

Landdistrikter i udvikling tager afsæt i de forandringer, der præger udviklingen i landdistrikterne. Dette afsnit forklarer, hvilke tendenser og udfordringer vi som kommune skal forholde os til og hvorfor de er vigtige at have med som udgangspunkt for planen.

Vi flytter fra land til by

Urbanisering er en global tendens, hvor en stadig større del af befolkningen bosætter sig i byerne. I Danmark ses en dobbelturbanisering, hvor befolkningen ikke kun bosætter sig i storbyerne, men også i de mellemstore byer. Denne udvikling mærkes også i Viborg Kommune, hvor flere af de mellemstore byer oplever vækst, mens flere af de mindre bysamfund oplever affolkning. Det udfordrer muligheden for at opretholde et højt serviceniveau og styrke hverdagsliv, foreningsliv og lokalt engagement.

Plads til både én og mange

Samtidig ændrer befolkningen sig. Vi lever længere, og familiemønstrene er mere varierede end tidligere. Der er flere enlige, flere samboende med og uden børn, og nye generationer med andre boligønsker end deres forældre. Det skaber behov for et mere differentieret boligudbud, der understøtter forskellige livsfaser og muligheder for at indgå i fællesskaber. Særligt i de mindre lokalsamfund gør realkreditstrukturen det imidlertid vanskeligt at finansiere boligkøb, hvilket kan hæmme tilflytningen til byerne i landdistrikterne.

Hjarbæk Fjord.

Vi er samtidig blevet mere mobile. Mangle pendler længere mellem hjem, arbejde, skole, fritid og dagligvareindkøb, og hverdagen foregår ofte på tværs af større afstande end tidligere. Det giver fleksibilitet i hverdagen – vi kan arbejde ét sted, gå til fritidsaktiviteter et andet og handle et tredje.

Vi udlever hverdagen på farten

Det betyder også, at vi ikke nødvendigvis mødes nede på fodboldbanen eller ved købmanden, som vi gjorde tidligere. Når den lokale skole, købmand og forsamlingshus forsvinder, bliver det endnu vigtigere at finde et nyt fælles samlingspunkt i byen, der kan styrke fællesskabet og den lokale identitet – f.eks. en legeplads, byhave, café eller en årlig byfest.

Den kommende Midtjysk Motorvej vil få betydning for mange lokalsamfund i Viborg Kommune, men på forskellig vis. For byer og landsbyer tæt på motorvejsforløbet kan motorvejen skabe nye muligheder. Det kan blive lettere at pendle, og virksomheder kan få bedre adgang til ny arbejdskraft og nye markeder, hvilket kan understøtte bosætning og erhvervsliv i området. Omvendt kan landsbyer, der ligger længere væk fra motorvejen, opleve, at tilgængeligheden til deres by ikke forbedres i samme grad og det kan få betydning for byernes attraktivitet ift. bosætning eller at drive virksomhed i området.

Nye forbindelser – nye muligheder

Vindmøller, Karup

Digitale muligheder
skaber grundlag for
bosætning

Dog giver digitale muligheder, som hjemmearbejde og fjernundervisning, nye måder at bo og arbejde på og det kan være med til at fastholde og tiltrække borgere, der ønsker et mere fleksibelt hverdagsliv tættere på naturen.

Landdistrikterne rummer også nogle af Danmarks mest værdifulde natur- og kulturmiljøer. Samtidig påvirkes de i stigende grad af globale forandringer som klimaforandringer, herunder et øget fokus på klimatilpasning og omstillingen til grøn energi.

Klimaet forandrer sig

Klimaforandringer medfører mere ustadigt vejr, stigende temperaturer og flere ekstreme vejrhændelser. Det stiller krav til den fysiske planlægning – ikke kun i byerne, men også i landsbyer og i det åbne land. Samtidig har klimaforandringerne sat skub i den grønne omstilling, som i stigende grad præger udviklingen i landdistrikterne.

Energi og areal-
anvendelse i balance

Den grønne omstilling skaber nye muligheder for både energiproduktion og lokal udvikling – eksempelvis gennem etablering af solcelleparker, vindmøller og biogasanlæg.

Grøn energi kræver plads i landskabet, og det stiller nye krav til, hvordan vi indretter og anvender landskabet i landdistrikterne.

Knudby.

UDKAST

Landdistrikter har historisk været tæt forbundet med landbrugserhvervet, og mange byer og landsbyer er opstået omkring landbruget.

Landbruget i forandring

I dag er antallet af mindre landbrug markant reduceret, mens driften er blevet mere storskala og automatiseret. Samtidig ændrer produktionsvilkårene sig i takt med nye teknologier og krav om konkurrenceevne, hvilket både udfordrer og åbner nye muligheder for erhvervsudvikling i landdistrikterne.

Sammenlagt står Viborg Kommunes landdistrikter over for en række komplekse forandringer, der både rummer udfordringer og udviklingsmuligheder. Fremtidens landdistrikter i Viborg Kommune skal ikke nødvendigvis ligne fortidens – men de skal rumme muligheder for at kunne leve, bo og arbejde.

Hvad så nu?

UDKAST

VISION

I Viborg Kommune udvikler vi levedygtige landsbyer med lokale kræfter og aktive borgere som drivkraft. Viborg Kommune vil være en aktiv medspiller, der gennem stærke partnerskaber med borgere og erhvervsliv støtter op om og styrker lokale initiativer og fællesskaber i landsbyerne. Vores mål er, at hver by og landsby kan udvikle sig på egne præmisser med respekt for deres unikke karakter og potentialer.

UDKAST

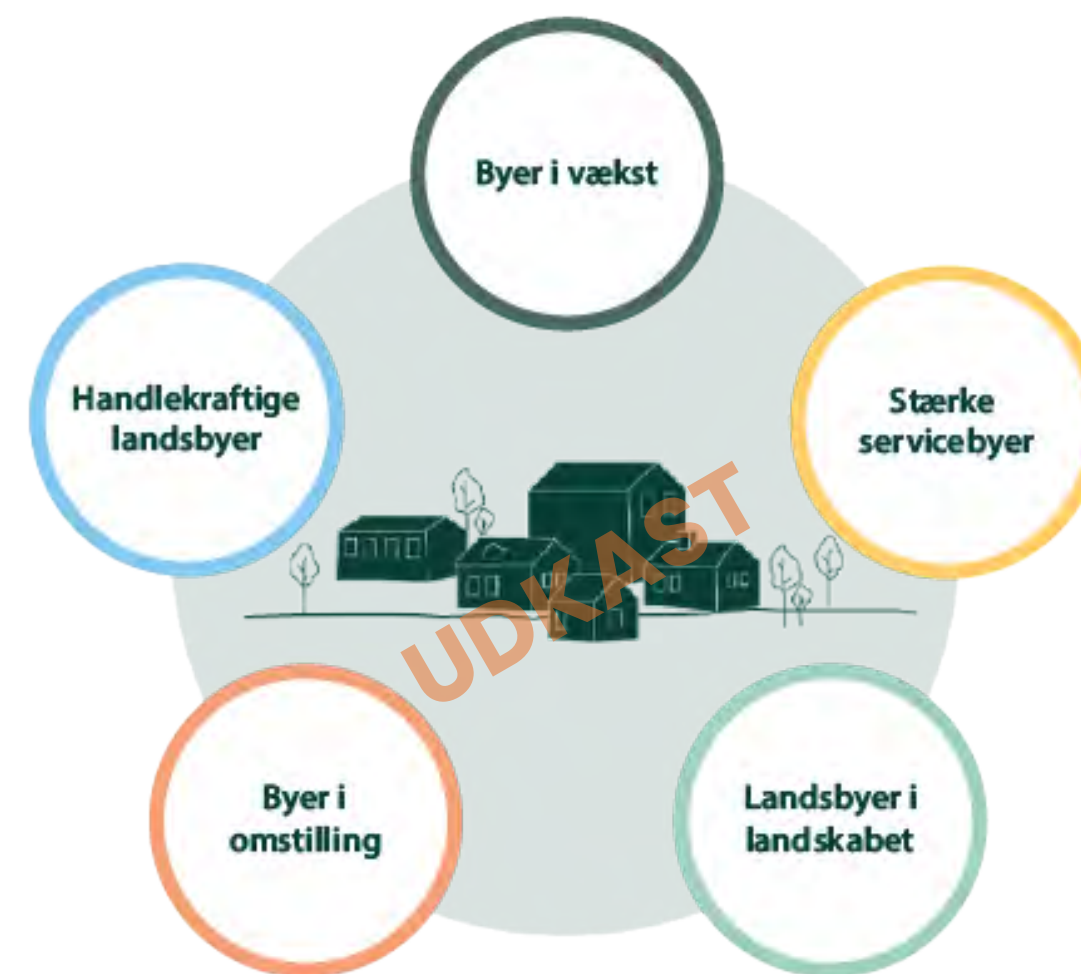

FEM BYSEGMENTER

Viborg Kommunes 36 byer og landsbyer er inddelt i fem segmenter baseret på en række faktorer som befolkningsudvikling, servicetilbud, nærhed til natur og større landskaber samt lokal handlekraft.

Segmenterne danner grundlaget for byernes udviklingsmuligheder og hvert segment har et fokusområde, der sætter den overordnede retning for udviklingen. En by kan optræde i flere segmenter. Dette skal ses som et forsøg på at anerkende de lokale forskelle og nuancer.

På de følgende sider kan du læse en uddybende beskrivelse af de fem bysegmenter. Baggrundsrapporten på side 28 giver yderligere indsigt i kortlægningen og analysen bag segmenteringen.

De fem forskellige segmenter

FOKUSOMRÅDER:

Sikre en fortsat befolkningstilvækst ved at skabe attraktive vilkår for erhverv og bosætning samtidig med at livskvaliteten bevares for nuværende og kommende borgere.

Understøtte byernes rolle som lokale knudepunkter for service, handel og fællesskab, der betjener både byens borgere og nærliggende landsbyer.

Styrke byernes rolle som attraktive bosætningsbyer og udflugtsmål for både borgere og turister ved at bevare og udvikle stedernes nærhed til landskabet og naturen.

Understøtte byernes evne til at tilpasse sig strukturelle og demografiske forandringer, samt styrke civilsamfundets ressourcer og engagement i udviklingen.

Forstærke og udnytte den lokale handlekraft ved at understøtte lokale initiativer og styrke det sociale sammenhold og samarbejde.

BYER I VÆKST

Vores fokusområde er at sikre en fortsat befolkningstilvækst ved at skabe attraktive vilkår for erhverv og bosætning samtidig med at livskvaliteten bevares for nuværende og kommende borgere.

Byer i vækst har haft en positiv befolkningsudvikling og forventes at vokste yderligere i de kommende år. Disse byer tilbyder et bredt udvalg af serviceydelser, herunder velfærdsfunktioner og dagligvarehandel.

Derfor vil vi:

- skabe rammerne for et varieret boligudbud, der imødekommer forskellige behov og økonomiske muligheder, der tiltrækker nye og fastholder nuværende borgere.
- understøtte små og mellemstore virksomheder gennem en god service og effektiv sagsbehandling, der kan bidrage til vækst samt skabe nye arbejdspladser.
- understøtte den lokale infrastruktur, herunder veje, stier, kollektive transportformer som f.eks. samkørsel og delebilsordninger.
- understøtte udviklingen af faciliteter og rekreative områder, der bidrager til at gøre byerne attraktive steder at bo og leve.

Udvalgt ud fra én eller flere indikatorer:

- Befolkningsvækst på mere end 5% over en given periode.
- En forventet befolkningstilvækst på mere end 5%
- Højt serviceniveau
- God beliggenhed ift. Viborg, større byer og motorveje.
- Et bredt boligudbud.

STÆRKE SERVICEBYER

Vores fokusområde er at styrke byernes rolle som lokale knudepunkter for service, handel og fællesskab, der betjener både byens borgere og nærliggende landsbyer.

Styrke servicebyer er centrale knudepunkter for handel, service og fritid. Servicebyerne udgør en livsnerve for de omkringliggende landsbyer og er afgørende for en sammenhængende og bæredygtig udvikling af landdistrikterne i hele Viborg Kommune.

Derfor vil vi:

- styrke civilsamfundet og fremme samarbejdet mellem borgere, kommunen, erhvervsliv og lokale aktører for at skabe et aktivt, engageret lokalsamfund, der tager del i udviklingen.
- skabe rammerne for fleksible og tilpasningsdygtige servicefunktioner, som kan tilpasses strukturelle og demografiske forandringer.
- understøtte udviklingen af småerhverv, service- og mindre butikker gennem erhvervsklynger og lokale netværk.
- understøtte multifunktionelle faciliteter og kulturelle og sociale arrangementer, der tiltrækker lokale og besøgende, og skaber en dynamisk og attraktiv by.

Udvalgt ud fra én eller flere indikatorer:

- En større by
- Indkøbsmuligheder
- Offentlige servicefaciliteter – herunder sundhedstjenester, bibliotek, forsamlingshus, transport og togstation.
- Skole til 9. klasse (privat/offentlig)
- Børnepasning 0-6 år

LANDSBYER I LANDSKABET

Vores fokusområde er at styrke byernes rolle som attraktive bosætningsbyer og udflugtsmål for både borgere og turister ved at bevare og udvikle stedernes nærhed til landskabet og naturen.

Landsbyer i landskabet ligger tæt på naturområder med stor attraktionsværdi. Deres rolige og naturskønne omgivelser gør dem attraktive for både besøgende og tilflyttere, og de spiller en vigtig rolle for kommunens identitet.

Derfor vil vi:

- udvikle nye rekreative områder og stier, der fremmer friluftsliv, vandring, cykling og andre naturnære aktiviteter for både lokale og turister.
- fremme formidlingen af landsbyernes kulturarv, arkitektur og historie, som en del af en turisme- og bosætningsindsats.
- fremme forskønnelse af byens offentlige rum og bidrage til nedrivning af forfaldne bygninger med henblik på omdannelse eller mere bynær natur.
- styrke samarbejder på tværs af landsbyer for at dele ressourcer, faciliteter og viden.

Udvalgt ud fra én eller flere indikatorer:

- Landskabsværdi for by og kommune – herunder turisme- og bosætningspotentiale.
- Særligt kulturmiljø.

BYER I OMSTILLING

Vores fokusområde er at understøtte byernes evne til at tilpasse sig strukturelle og demografiske forandringer samt styrke civilsamfundets ressourcer og engagement i udviklingen.

Byer i omstilling er byer i forandring. Mange byer i omstilling oplever faldende befolkningstal, en aldrende befolkning og lavere boligpriser, men rummer stadig liv, fællesskab, aktiviteter og udviklingspotentiale. I disse byer er der behov for nye tilgange og løsninger, der kan tilpasse byen til de ændrede vilkår og sikre dens fortsatte levedygtighed og attraktivitet.

Derfor vil vi:

- styrke lokale samarbejder og fællesskaber, der kan være med til at sikre, at omstillingen forankres lokalt og skaber nye muligheder for borgerne.
- fremme formidlingen af landsbyernes kulturarv, arkitektur og historie for at styrke den lokale identitet.
- fremme forskønnelse af byens offentlige rum og bidrage til nedrivning af forfaldne ejendomme med henblik på omdannelse eller mere bynær natur.
- understøtte grønne løsninger, såsom etablering af byhaver, grønne områder og klimaløsninger, der samtidig kan forbedre livskvaliteten og gøre byen mere attraktiv.

Udvalgt ud fra én eller flere indikatorer:

- Befolkningstilbagegang på mere end 5% over en given periode.
- Forventet befolkningstilbagegang mere end 5%.
- Ujævn alderssammensætning
- Lavt serviceniveau med begrænset adgang til off. funktioner.
- Udfordringer med udbuddet af boliger.

HANDLEKRAFTIGE LANDSBYER

Vores fokusområde er at forstærke og udnytte den lokale handlekraft ved at understøtte lokale initiativer og styrke det sociale sammenhold og samarbejde.

I Viborg Kommune findes mange handlekraftige byer og landsbyer. Der er dog nogle byer og landsbyer, hvor et stærkt fællesskab og aktiv deltagelse fra borgerne har været med til at forhindre tilbagegang og sikre en vedvarende udvikling. Deres evne til at mobilisere ressourcer og engagere borgere er afgørende for at skabe bæredygtige og livskraftige lokalsamfund.

Derfor vil vi:

- tilbyde støtte og ressourcer til borgerdrevne initiativer og projekter, der fremmer fællesskab og trivsel.
- fremme forskønnelse af byens offentlige rum og bidrage til nedrivning af forfaldne ejendomme med henblik på omdannelse eller mere bynær natur.
- styrke formidlingen af byernes aktive civilsamfund som en del af en bosætningsindsats.
- styrke samarbejdet mellem Viborg Kommune og lokale aktører samt på tværs af lokalsamfundene i forhold til frivilligindsatsen.

Udvalgt ud fra én eller flere indikatorer:

- Engagement og frivillighed
- Foreninger og uformelle organiseringer
- Samarbejdskultur

UDKAST

BAGGRUND FOR PLANEN

UDKAST

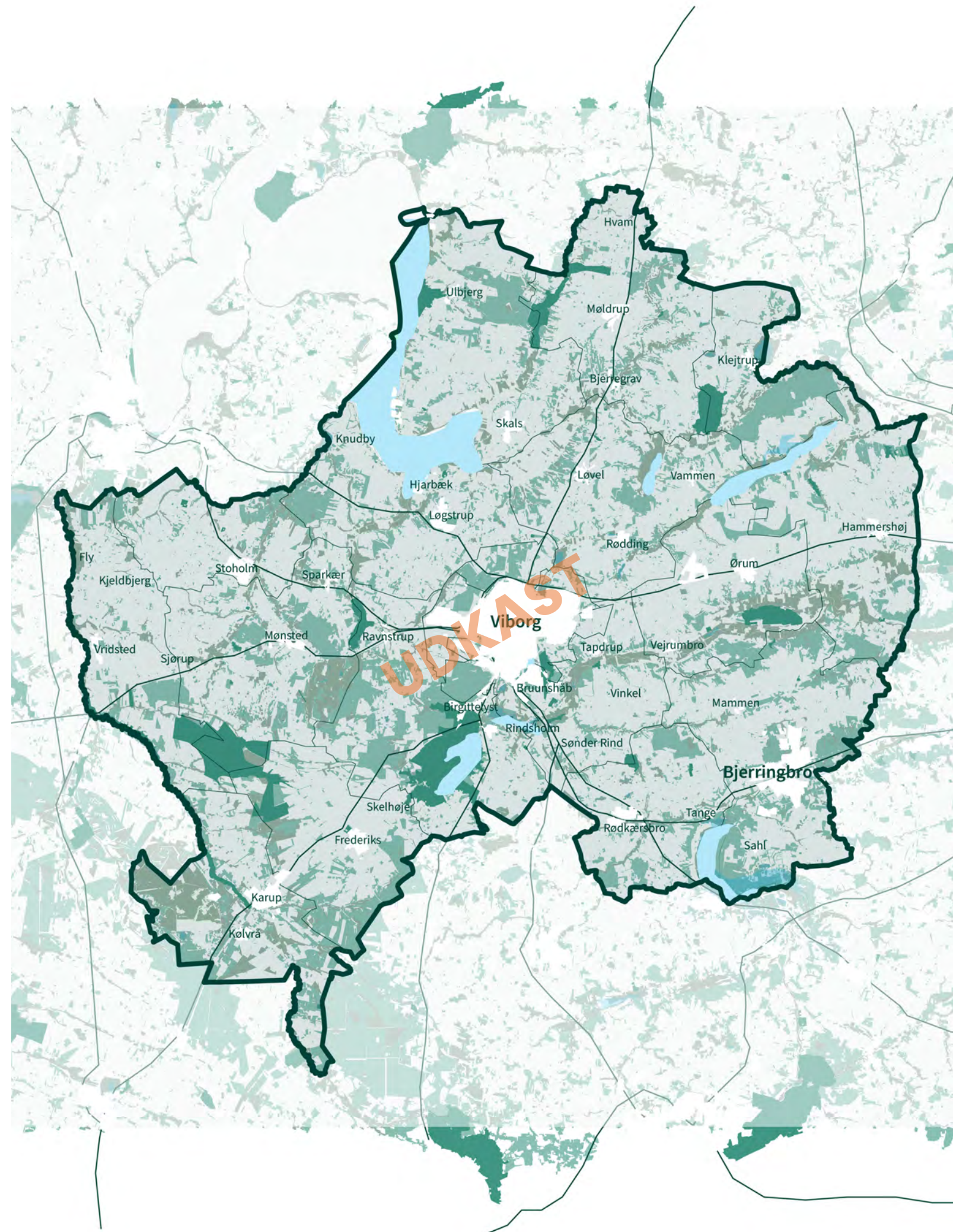
BAGGRUND

Viborg Kommune har gennemført en kortlægning og analyse af kommunens 36 byer med 200-3.000 indbyggere. Byerne er vurderet ud fra en række faktorer, herunder geografiske, demografiske og socioøkonomiske forhold samt civilsamfundsstyrke.

Ved at kombinere disse data har vi kunnet identificere grupper af byer, der deler samme udfordringer og udviklingsmuligheder. Denne analyse er grundlaget for segmenteringen af byerne.

For at tage højde for de lokale forskelle og nuancer er byerne desuden analyseret enkeltvis.

Analysemetoden er inspireret af Realdanias metode til strategisk planlægning for landsbyer.

UDKAST

Analyse af kommunen

GEOGRAFI, DEMOGRAFI, BASISSERVICE & BOLIGMARKED

I dette afsnit zoomer vi ud og ser på hele kommunen og den situation, vi står i i dag. Vi undersøger geografiske forhold, befolkningens sammensætning, servicetilbud og boligmarked.

UDKAST

SAMMENFATNING

I afsnittet redegøres for analyseresultaterne fra kortlægningen af kommunes byer og landsbyer.

Infrastruktur og mobilitet

Kortlægningen af statsveje og større kommuneveje viser, at mange af disse gennemskærer en stor del af kommunens byer. Analysen viser, at mellemstore byer og byer tæt på større hovedveje forventes at opleve vækst i de kommende år. I modsætning hertil forventes byer, der ligger længere væk fra større veje og har begrænset eller ingen offentlig transport, ikke at opleve samme vækst i samme periode.

Basiservice

Kortlægningen af servicetilbud, herunder dagligvarerhandel, skole og børnepasningstilbud viser, at byer med et højere serviceniveau er jævnt fordelt i kommunen. Fælles for byer med højt serviceniveau er at de ligger ved større hovedveje i kommunen. Omvendt ligger byer med et lavere serviceniveau generelt længere væk fra større hovedveje og centerbyerne.

Natur og landskaber

I Viborg Kommune er der både unikke landskaber og varierede naturområder. Analysen viser, at nærhed til natur og rekreative områder er én af de primære årsager til valg af bolig og derfor er der potentiale for at forbedre og styrke forbindelsen til naturen og etablere mere bynær natur i byerne i landdistrikterne. Der er også potentiale for at gøre naturen til omdrejningspunktet for turisme og bosætning, og hermed som omdrejningspunkt for det lokale engagement og fællesskab i byen.

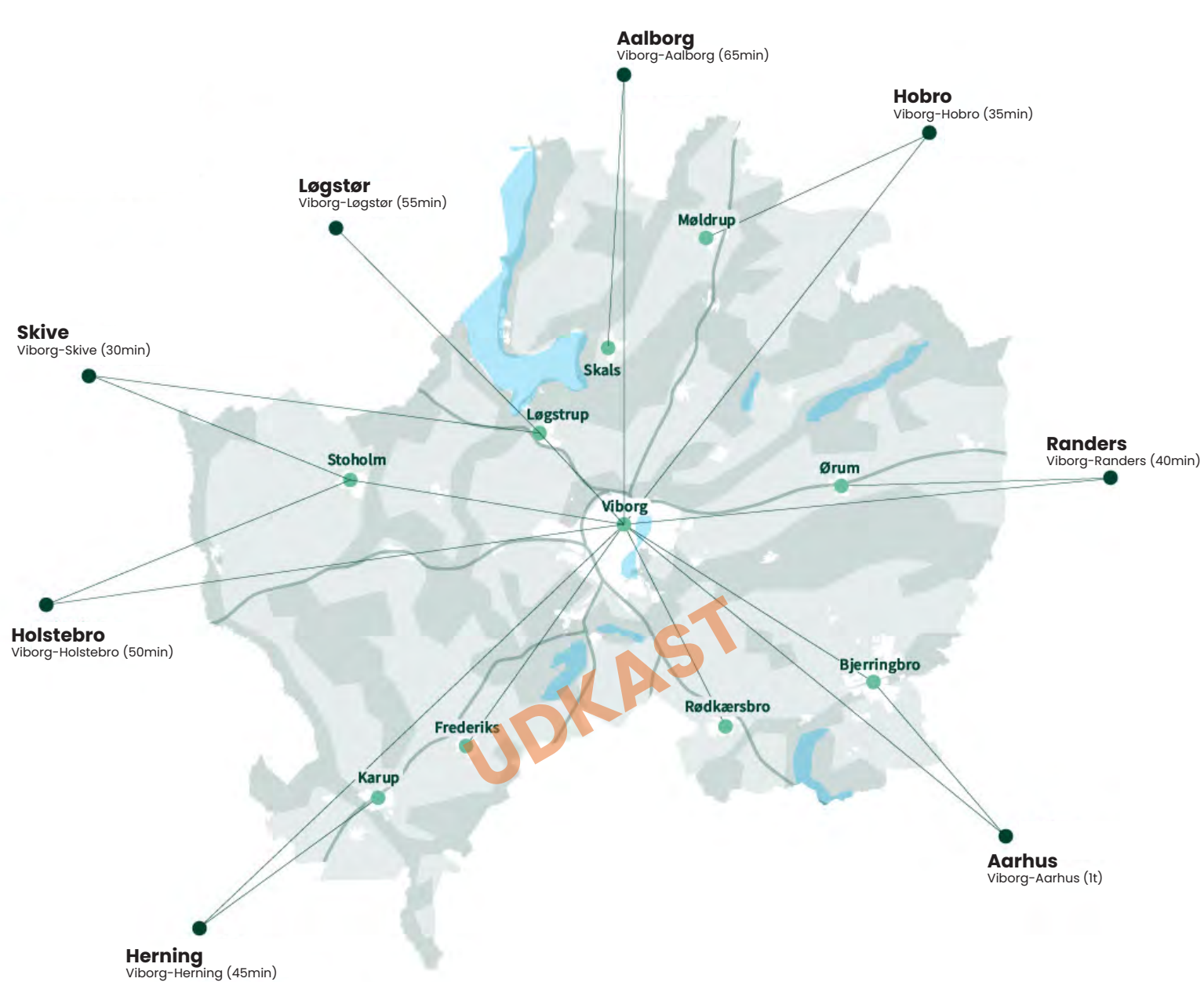
Befolkningsudvikling

Befolkningsudviklingen i Viborg Kommune viser, at der især i de større byer i den nordlige og østlige del forventes en stigning i antallet af indbyggere i løbet af de næste 12 år. Omvendt kan flere byer i den sydlige og vestlige del af kommunen samt i yderområderne forvente en nedgang i indbyggertallet og denne tendens forventes at fortsætte.

Indbyggernes gennemsnitsalder er generelt højere i den vestlige del af kommunen end i den østlige del af kommunen. Gennemsnitsalderen for hele kommunen er 41,9 år i 2024. Analysen viser, at gennemsnitsalderen for byernes indbyggere er højere i byer, som ligger længere væk fra Viborg by end i byerne tæt på Viborg by. I den sydvestlige og den nordvestlige del af kommunen er gennemsnitsalderen generelt højere. Dette betyder, at der er en overvægt af seniorer i denne del af kommunen. Der er en større andel af yngre børnefamilier i byerne nær Viborg og i den sydøstlige og nordøstlige zone.

Boligudbud

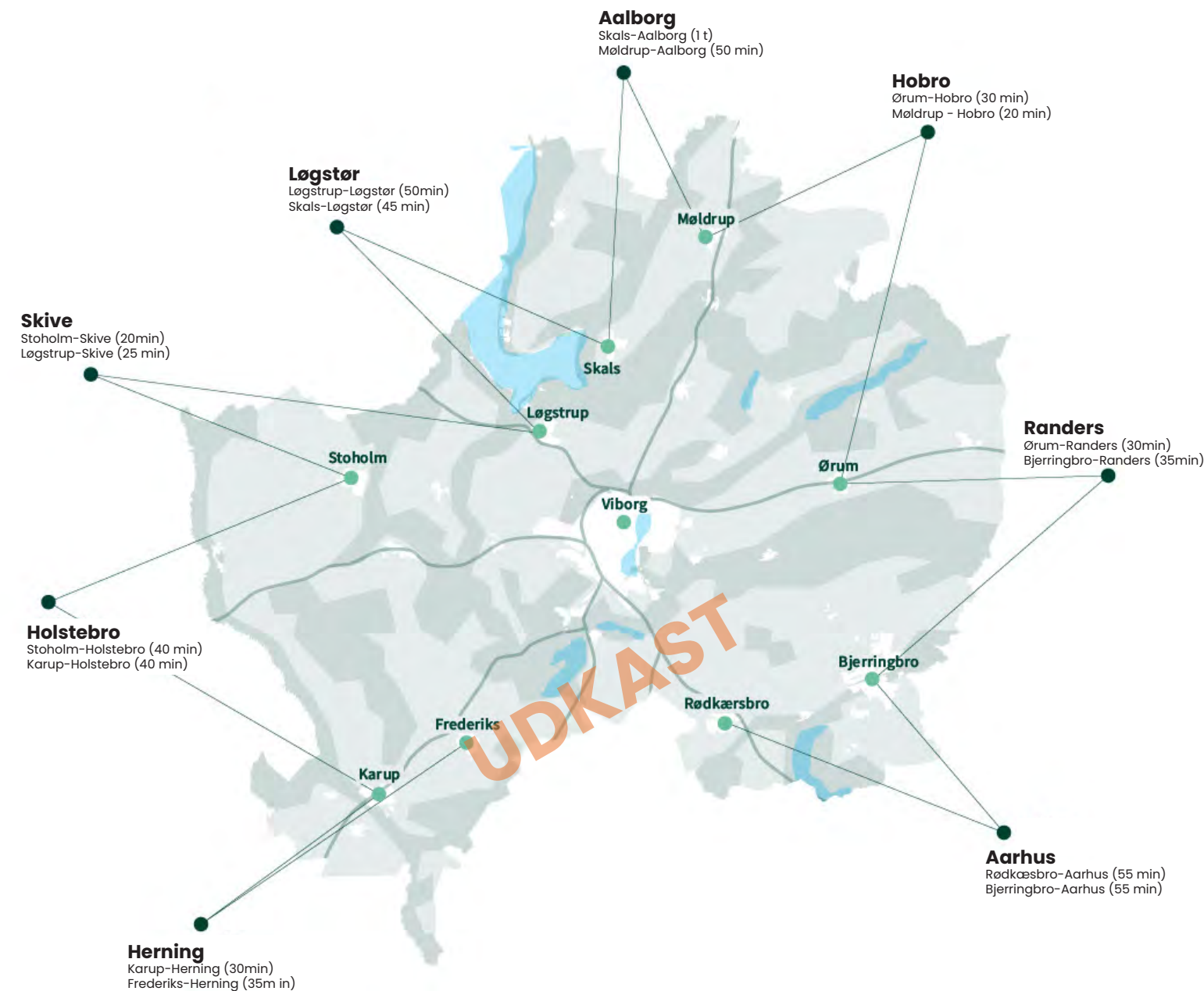
Kortlægningen viser, at parcelhuset er den mest udbredte boligtype i de fleste byer og landsbyer i kommunen. De højeste ejendomspriser pr. kvadratmeter er i nærheden af Viborg by og i den østlige del af kommunen. I byerne, beliggende i den nordlige og vestlige del, er ejendomspriserne generelt lavere. Et varieret boligudbud og betalelige boliger er en forudsætning for, at kunne tiltrække nye beboere, men også give mulighed for dem, der allerede bor i byen at blive boende. Der er potentiale for at udvikle og etablere alternativer til parcelhuset til bl.a. seniorer, når parcelhuset bliver for stort og vedligeholdelseskrevende. Ved at tilbyde alternativer til den ældre generation frigøres også parcelhuse til de yngre generationer.

GEOGRAFI

INFRASTRUKTUR

Kortet viser pendlingstiden mellem Viborg by til de nærliggende større byer udenfor kommunegrænsen. Pendlingsafstanden til det regionale arbejdsmarked, skoler, dagligvarebutikker samt kultur- og fritidstilbud har en stor betydning for byernes og landsbyernes udvikling.

GEOGRAFI

INFRASTRUKTUR

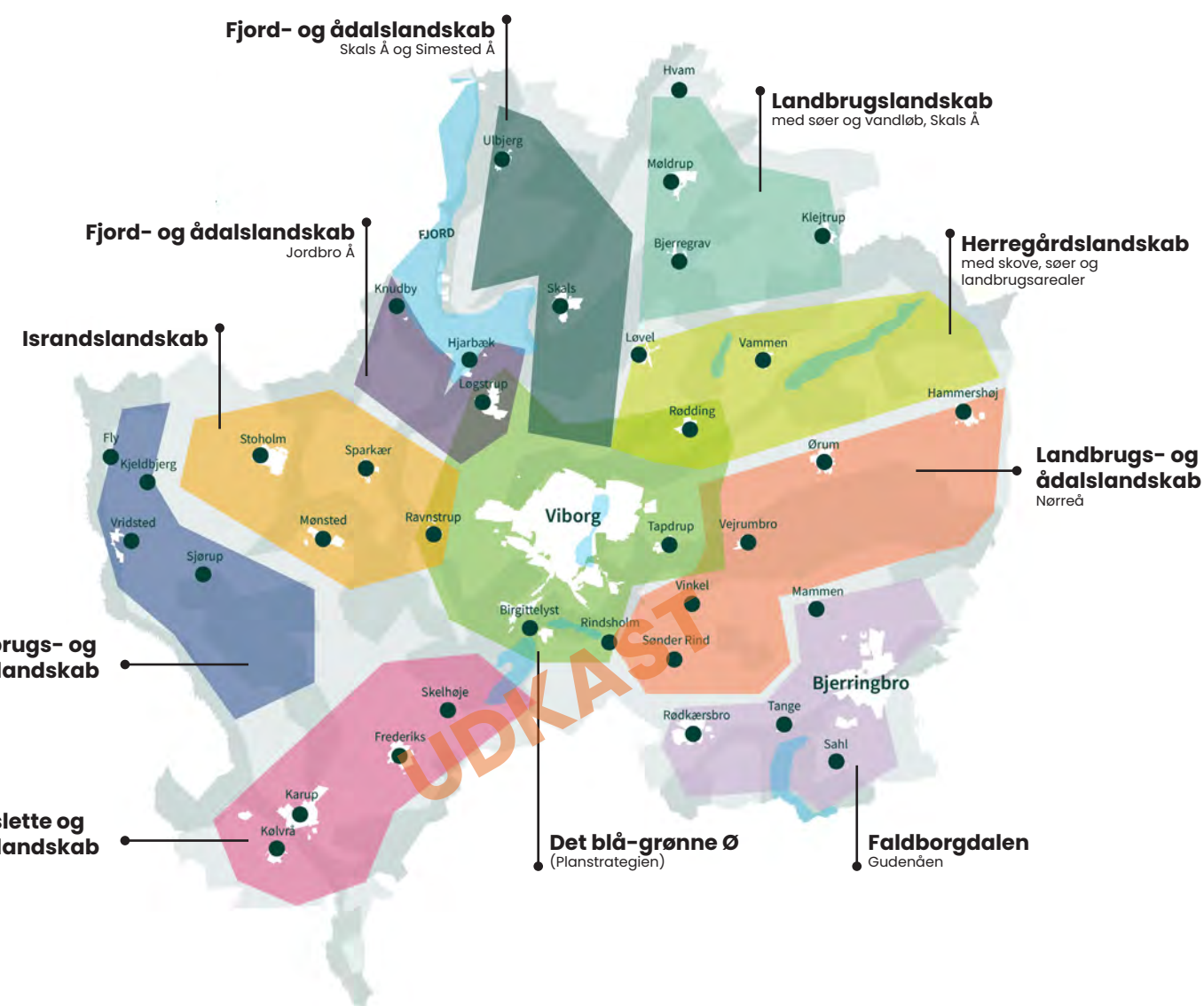
Kortet viser pendlingstiden mellem de større byer i Viborg Kommune til nærliggende større byer udenfor kommunegrænsen. Pendlingsafstanden til det regionale arbejdsmarked, skoler, dagligvarebutikker samt kultur- og fritidstilbud har en stor betydning for byernes og landsbyernes udvikling.

GEOGRAFI

NATUROMRÅDER

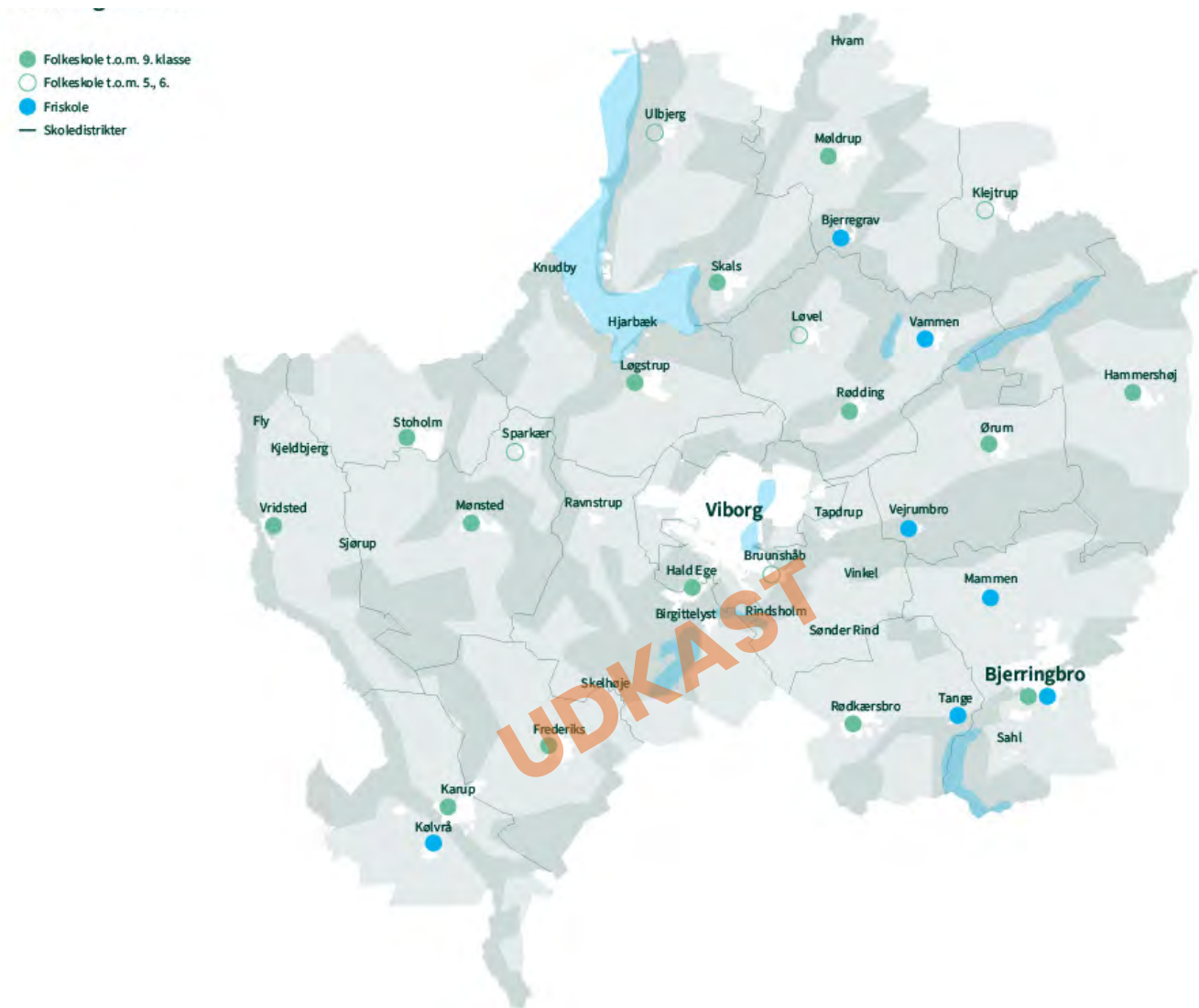
Kortet viser byernes og landsbyernes placering til nogle af de større naturområder i Viborg Kommune. Nærheden til naturen og rekreative områder er en af de vigtigste faktorer, når danskere skal vælge bopæl og bidrager til at øge livskvaliteten.

GEOGRAFI

LANDSKABSTRÆK

Kortet viser de større landskabstræk i Viborg Kommune. Viborg Kommune er kendetegnet ved sine brede og lange ådale, store søer, store skove og store landbrugsarealer. De unikke landskaber er en vigtig del af områdernes identitet og skaber gode betingelser for landsbyernes attraktivitet.

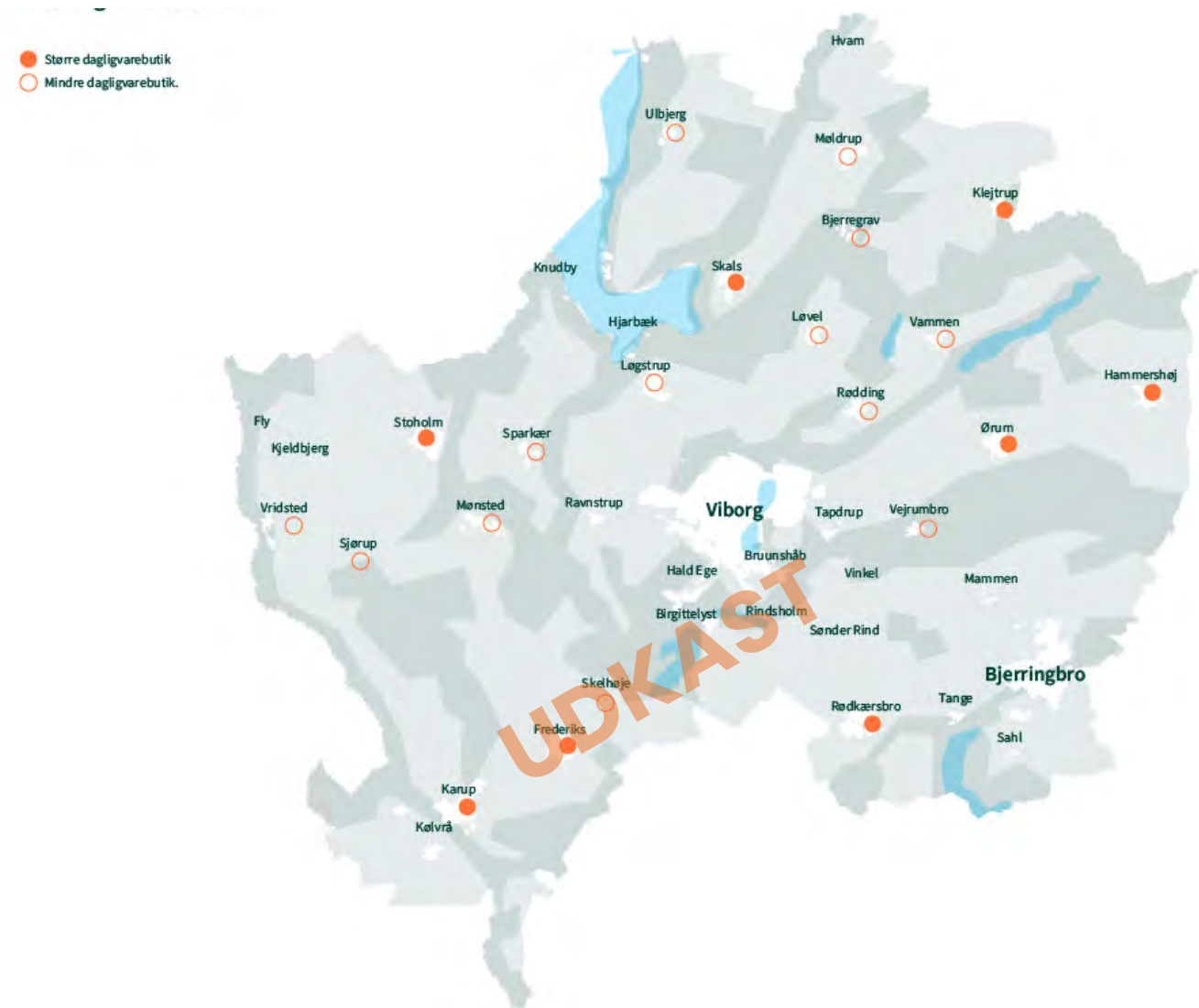

NOTE:
Data er fra år 2023.

BASIS-SERVICE

SKOLE OG DAGINSTITUTIONER

Kortet viser placeringen af skoler og daginstitutioner i kommunens byer og landsbyer. Adgang til skole og pasningstilbud tæt på hjemmet er en vigtig forudsætning for at sikre gode rammer for familieliv og bosætning i hele kommunen.

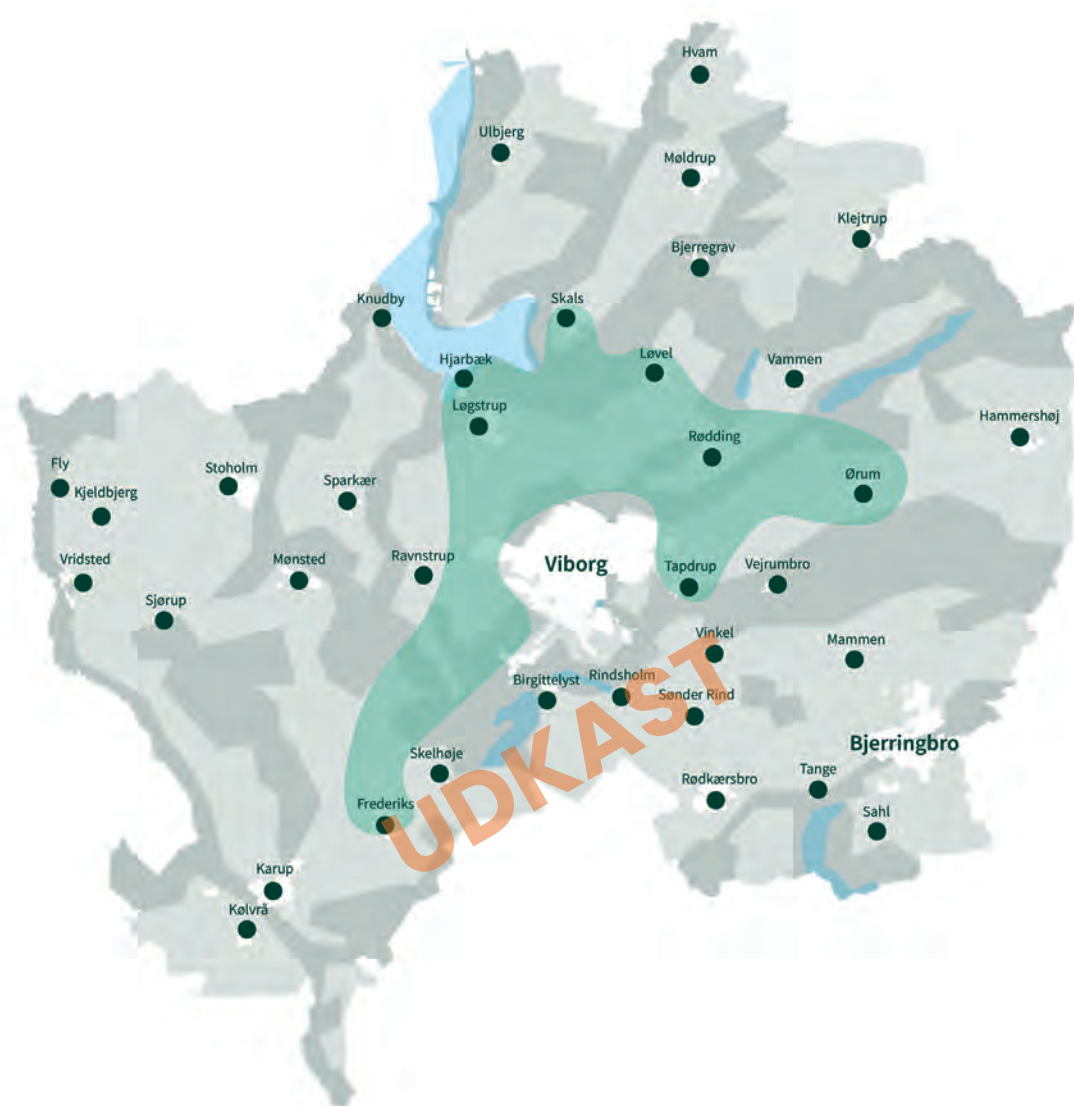

NOTE:
Data er fra år 2023.

BASIS-SERVICE

DAGLIGVAREBUTIKKER

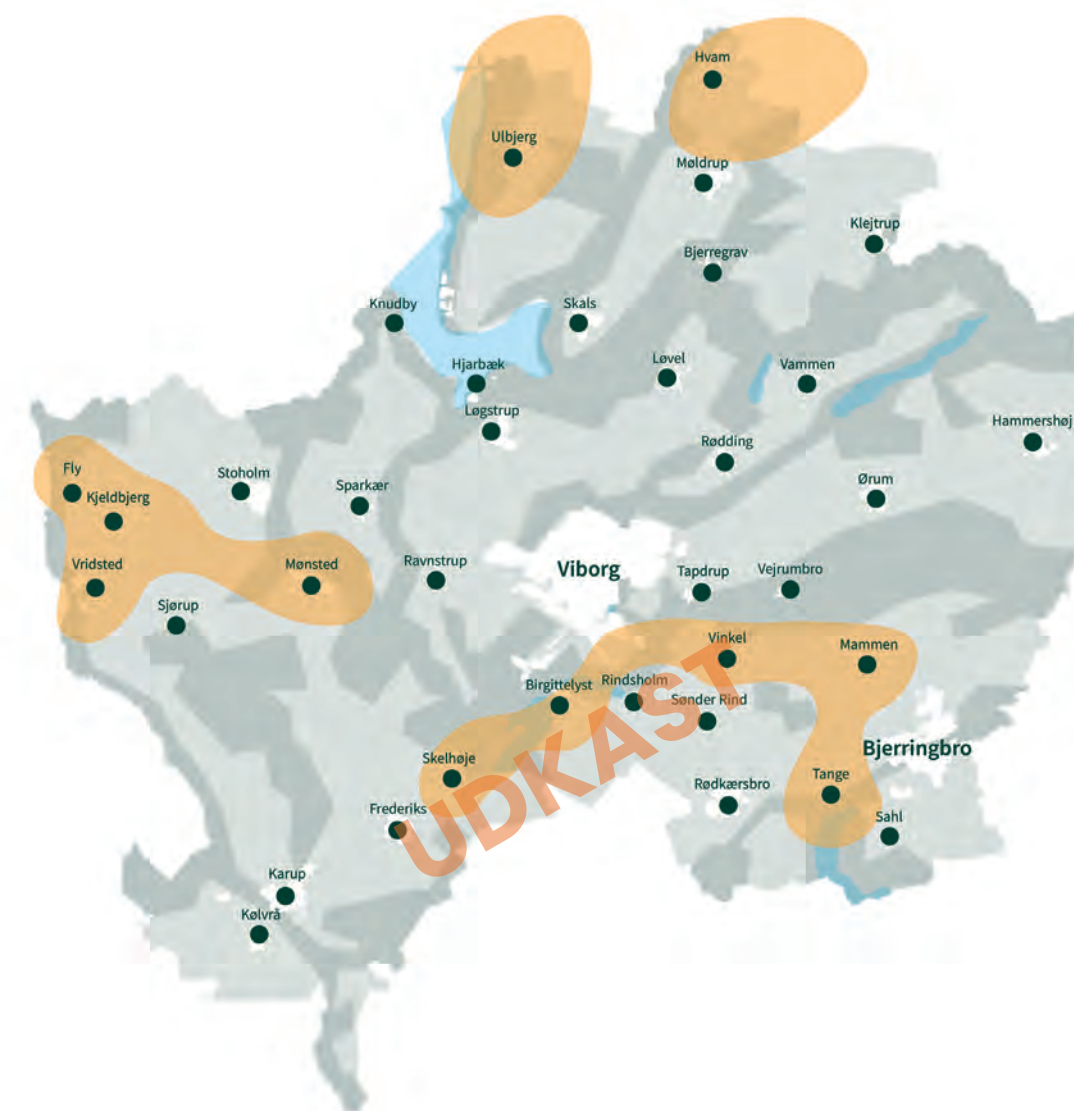
Kortet viser placeringen af dagligvarebutikker i kommunens byer og landsbyer. Adgang til dagligvareindkøb er en væsentlig forudsætning for hverdagslivet i landdistrikterne og er med til at styrke bosætning og lokalsamfundet.

DEMOGRAFI

NOGLE FÅR FLERE NABOER

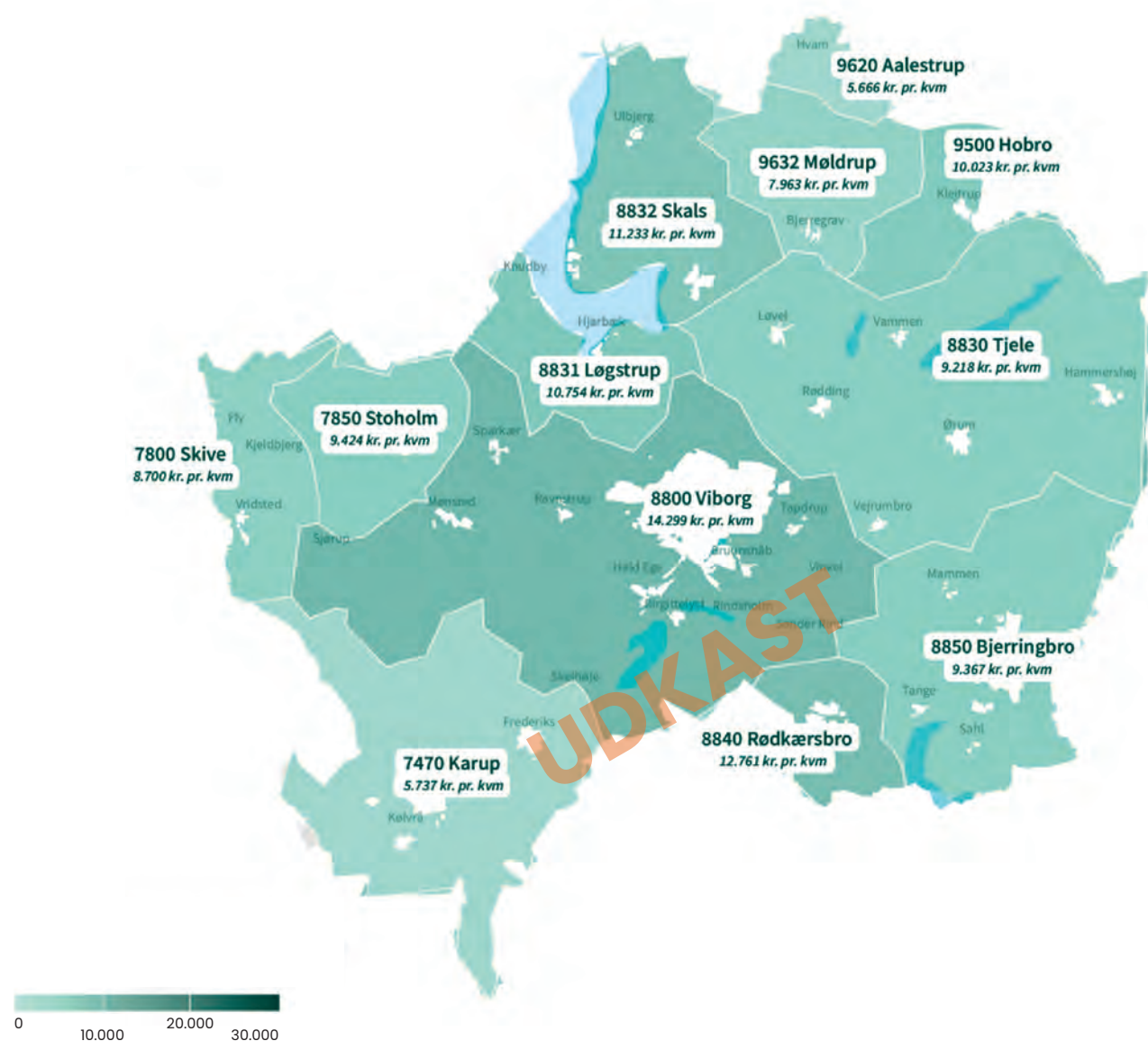
Kortet viser, at det især er de større byer i den nordvestlige, nordøstlige og østlige del af kommunen, hvor man forventer den største stigning i antallet af indbyggere i løbet af de næste 12 år. Selvom der også vil være vækst andre steder, er det disse områder, som står for den største befolkningstilvækst. Kortet er baseret på kommunens befolkningsprognose.

DEMOGRAFI

NOGLE FÅR FÆRRE NABOER

Kortet viser, hvilke områder og byer, hvor man forventer en befolkningstilbagegang eller stagnation. Nogle byer ser ind i en omstilling, hvor naboerne bliver færre, men hvor landsbylivet fortsætter. Det kan sætte pres på både kommunale faciliteter og det frivillige fællesskab. Kortet er baseret på kommunens befolkningsprognose.

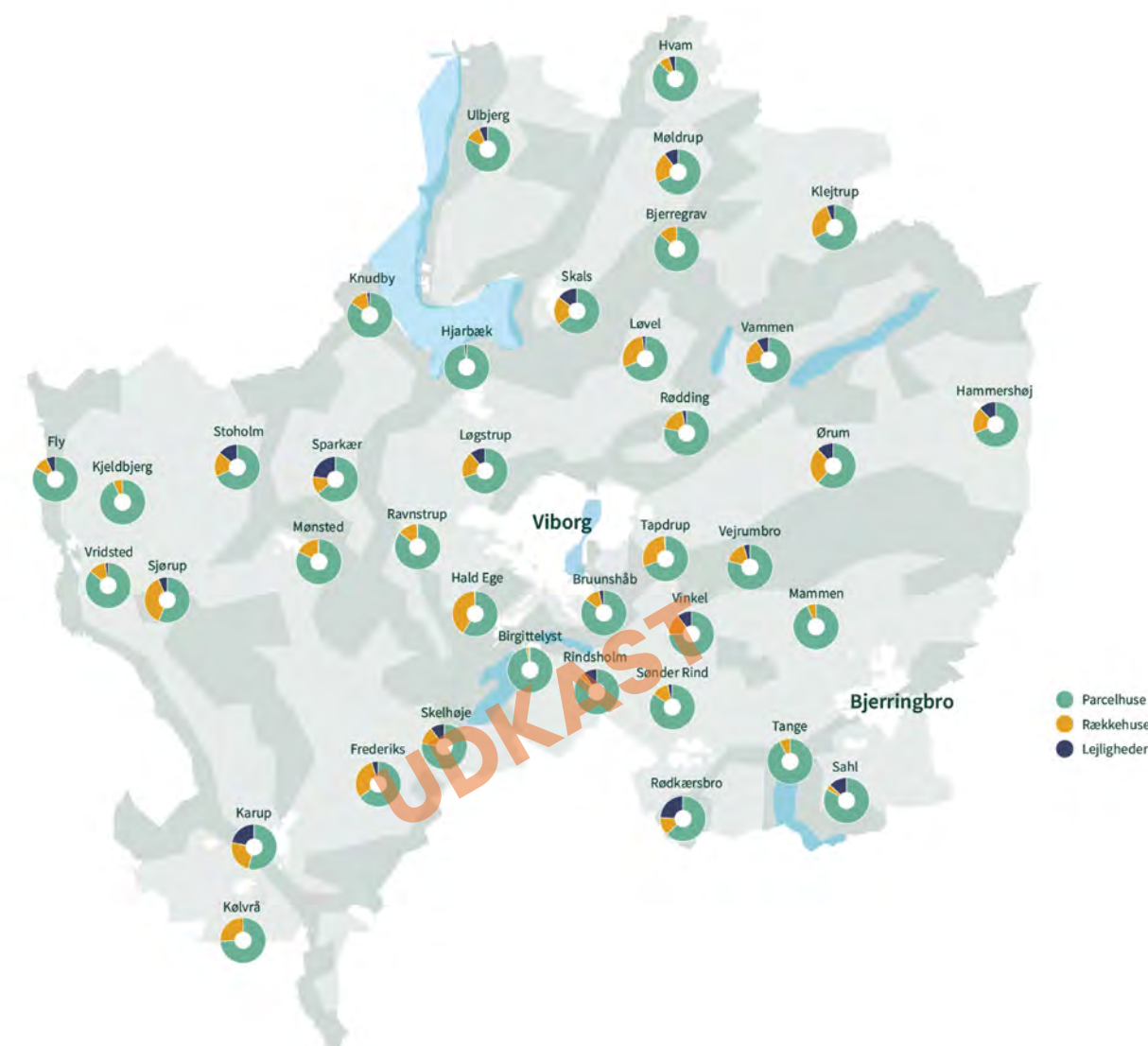

NOTE:
Kvartal 3, 2021 er valgt, fordi der for dette kvartal er det bedste datagrundlag for alle postnumre. Dog skal det læses som et øjebliksbillede.

BOLIG-MARKED

EJENDOMSPRISER

Kortet viser den gennemsnitlige kvadratmeterpris på postnummerniveau for et enkelt kvartal, K3 2021. Der ses generelt højere kvadratmeterpriser omkring Viborg by. Herudover ligger Rødkærsbro en smule højere end de øvrige landdistrikter. De vestlige dele, der grænser op til landdistrikterne ved Salling, Mors og Herning samt de nordligste dele har generelt lidt lavere prisniveau. Prisniveauerne afspejler, at urbaniseringen og nærheden til infrastruktur og arbejdspladser påvirker boligpriserne.

BOLIG-MARKED

BOLIGTYPER

Kortet viser fordelingen af parcelhuse, rækkehuse og lejligheder i de enkelte byer og landsbyer. Boligpriser og boligtyper er en væsentlig indikator for et områdes evne til at tiltrække og fastholde beboere.

UDKAST

Analyse af

BYER OG LANDSBYER

En kortlægning af kommunens byer og landsbyer baseret på faktorer som befolkningsudvikling, civilsamfundsstyrke, landskabstræk og kulturarv har til formål at give et nuanceret billede af deres unikke styrker og forudsætninger for udvikling.

UDKAST

LÆSEVEJLEDNING

For at illustrere byernes og landsbyernes forskelligheder har vi visualiseret hver by i et diagram. Hver by vurderes ud fra fem centrale indikatorer: vækst, omstilling, service, landskab og handlekraft.

I diagrammet repræsenterer ydercirklen et højt niveau inden for en kategori, mens indercirklen angiver et lavere niveau.

Læs mere om den enkelte by eller landsby på de følgende sider.

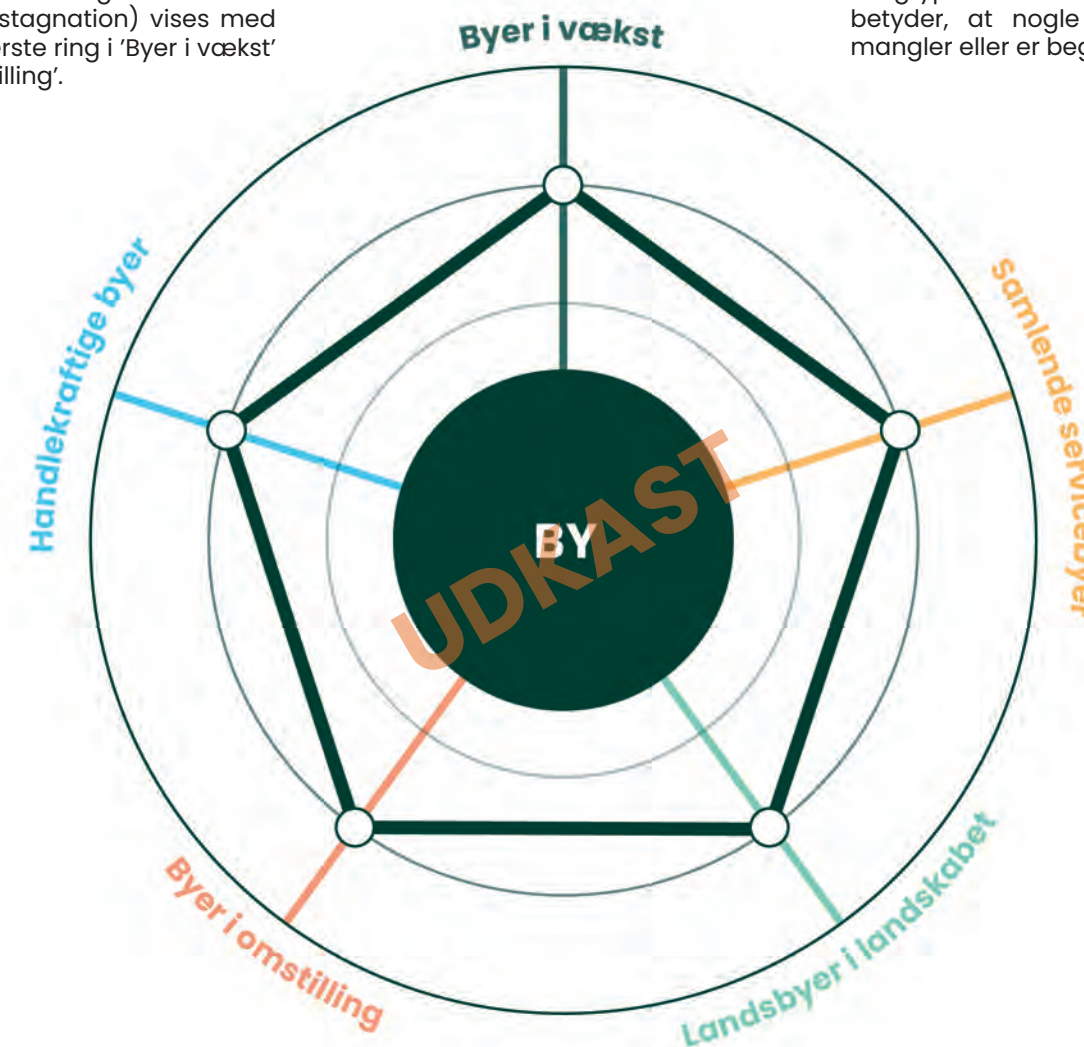
Befolkningsprognose:

En bys befolkning kan enten vokse, forblive stabil eller falde i antal. Hvis indbyggertallet forventes at stige, placeres prikken i de ydre ringe af diagrammet under 'Byer i vækst'. Hvis indbyggertallet forventes at falde, placeres prikken i de ydre ringe under 'Byer i omstilling'. Et uændret indbyggertal (stagnation) vises med en prik på inderste ring i 'Byer i vækst' og 'Byer i omstilling'.

Serviceniveau:

En bys serviceniveau afhænger af adgang til vigtige servicefunktioner og faciliteter. Et højt serviceniveau betyder, at byen har offentlige servicefaciliteter, skole (både privat og offentligt), børnepasning, indkøbsmuligheder og et varieret udbud af boligtyper. Et lavere serviceniveau betyder, at nogle af disse tilbud mangler eller er begrænsede.

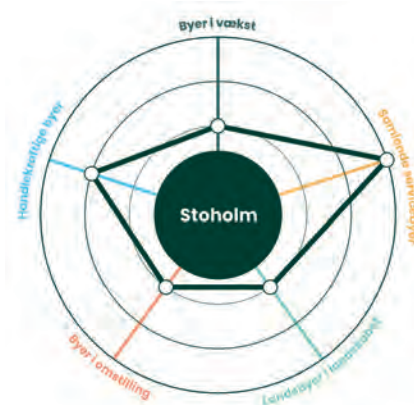
Handlekraft:

En bys handlekraft har en stor betydning for dens udvikling og fællesskab. Handlekraft vurderes ud fra en analyse af civilsamfundsstyrken, herunder engagement og frivillighed, foreninger og uformelle organiseringer og samarbejdskultur. Vurderingen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse sendt til alle byer og landsbyer i kommunen.

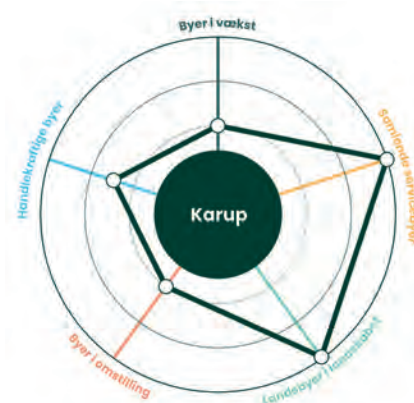
Landskab:

En bys kulturarv og adgang til naturområder er en vigtig del af dens identitet. Mange byer har en særlig kulturarv med historiske bygninger, monumenter, landskaber, sprog, fortællinger og traditioner. Byerne vurderes ud fra kulturhistorisk værdi, arkitektonisk værdi samt turisme- og bosætningspotentialer.

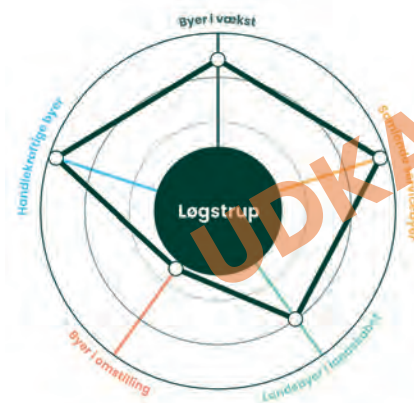
STOHOLM

Stoholm har oplevet en stagnation i befolkningstallet de seneste år og indbyggertallet forventes også at stagnere fremover. Byen ligger i et geologisk israndskab og tæt på naturområderne ved Birkese og Jordbroådal. Serviceniveauet omfatter skole, daginstitutioner, dagligvare- og specialbutikker samt togstation. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

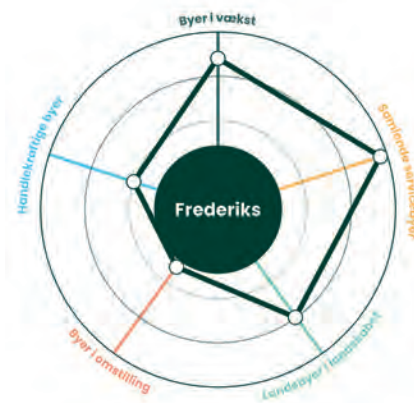
KARUP

Karup har oplevet en stagnation i befolkningstallet de seneste år og indbyggertallet forventes også at stagnere fremover. Byen ligger i smuk natur ved Karup Å og omgivet af store hedearealer. Serviceniveauet omfatter skole, daginstitution, dagligvarebutikker, hal, biograf samt store arbejdspladser som Flyvestation Karup, Midtjyllands Lufthavn og Karup Kartoffelmel Fabrik. Byen har et civilsamfund med plads til udvikling og mulighed for at styrke samarbejdet.

LØGSTRUP

Løgstrup har oplevet befolkningstilvækst de seneste år og indbyggertallet forventes at vokse fremover. Løgstrup ligger i smuk natur tæt på Hjarbæk Fjord. Himmerlandsstien, der er en populær gå-, løbe- og cykelsti går gennem byen. Serviceniveauet omfatter skole, daginstitutioner, dagligvare- og specialbutikker, hal og mange erhvervsdrivende. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

FREDERIKS

Frederiks har oplevet befolkningstilvækst de seneste år og indbyggertallet forventes at vokse fremover. Byen ligger på den midtjyske Alhede, og historien om Frederiks er tæt forbundet med opdyrkningen af heden af de sydtyske bønder, der kom til området i 1759. Serviceniveauet omfatter skole, daginstitution, hal og dagligvare- og specialbutikker. Byen har et civilsamfund med plads til udvikling og mulighed for at styrke samarbejdet.

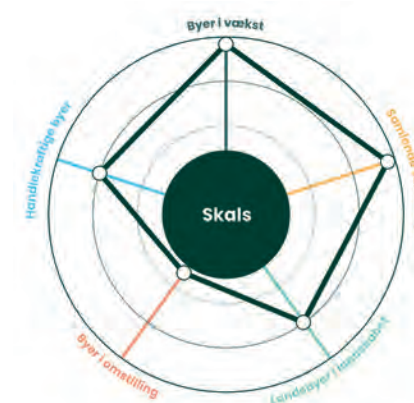
RØDKÆRSBRO

Rødkærsbro har oplevet en befolkningstilvækst de seneste år og indbyggertallet forventes at vokse fremover. Byen opstod som en station på jernbanestrækningen mellem Viborg og Langå i 1863. Serviceniveauet omfatter skole, daginstitution, dagligvarebutik, hal samt togstation. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

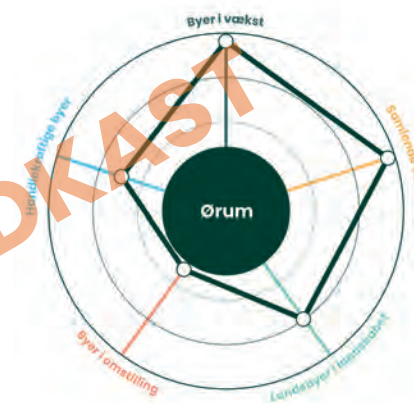
SKALS

Skals har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, men indbyggertallet forventes at vokse fremover. Skals ligger i smuk natur tæt på fjord, å og kuperet landskab. Serviceniveauet omfatter skole, daginstitution, dagligvarebutikker, idrætscenter, forsamlingshus, efterskole og Højskolen for Design og Håndarbejde. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

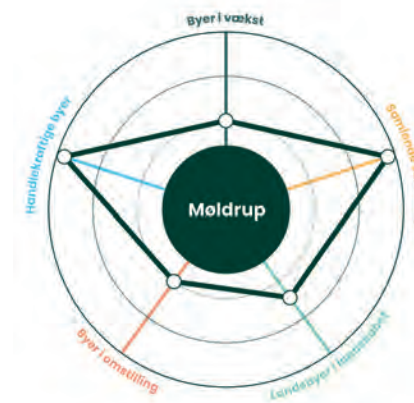
ØRUM

Ørum har oplevet befolkningstilvækst de seneste år og indbyggertallet forventes at vokse fremover. Byen ligger i nærhed til Nørreådalens smukke natur og skovene omkring Tjele Gods. Syd for Ørum by er Fuldalen, som er et skov- og naturområde. Serviceniveauet omfatter skole, daginstitution, hal, forsamlingshus, bibliotek og dagligvarebutikker. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

MØLDRUP

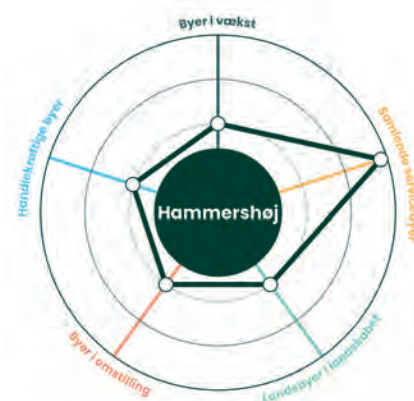
Møldrup har oplevet en stagnation i befolkningstallet de seneste år, og indbyggertallet forventes også at stagnere fremover. Byen var tidligere en stationsby på den nedlagte jernbaneforbindelse mellem Viborg og Løgstør. Himmerlandsstien, der er en populær gå-, løbe- og cykelsti går gennem byen. Serviceniveauet omfatter skole, daginstitution, hal, forsamlingshus, bibliotek og dagligvarebutik. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

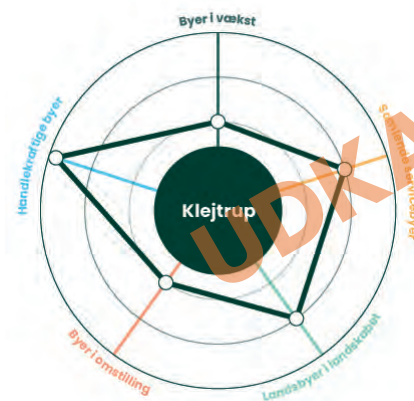
RØDDING

Rødding har oplevet befolkningstilvækst de seneste år, og indbyggertallet forventes at vokse fremover. Byen er opstået omkring Rødding Kirke og Rødding Sø. Rødding sø er byens landskabelig vartegn og et rekreativt område tæt på byen. Serviceniveauet omfatter skole, børnehus, forsamlingshus og Kultur- og Fritidscenter. Byen ligger tæt på Viborg, hvilket giver nem adgang til andre services. Byen har et civilsamfund med plads til udvikling og mulighed for at styrke samarbejdet.

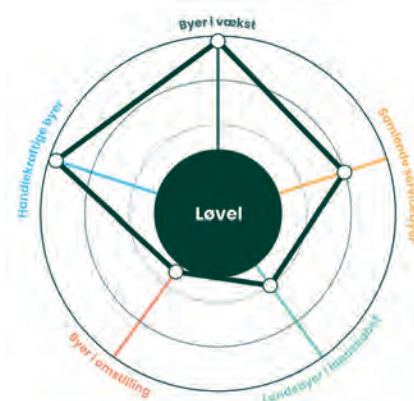
HAMMERSHØJ

Hammershøj har oplevet en befolkningstilvækst de seneste år, men indbyggertallet forventes at stagnere fremover. Byen ligger i landbrugs- og ådalslandskabet i området ved Nørreå. Serviceniveauet omfatter skole, daginstitution, efterskole, hal, forsamlingshus, friluftsbad samt dagligvarebutik. Byen har et civilsamfund med plads til udvikling og mulighed for at styrke samarbejdet.

KLEJTRUP

Klejtrup har oplevet en befolkningstilvækst de seneste år, men indbyggertallet forventes at stagnere fremover. Byen ligger naturskønt omkranset af skove og bakker. Terrænet i og omkring byen er kuperet og mange steder er der udsigt til Klejtrup Sø eller byens kirketårn. Serviceniveauet omfatter bl.a. skole til 6. klasse, daginstitution, hal, efterskole og dagligvarebutik. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

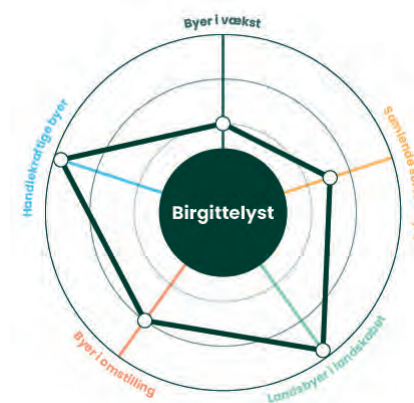

LØVEL

Løvel har oplevet en befolkningstilvækst de seneste år, og indbyggertallet forventes at vokse fremover. Løvel ligger i den nordlige del af kommunen, cirka 10 minutters kørsel fra Viborg. Serviceniveauet omfatter bl.a. skole til 6. klasse, daginstitution, hal og forsamlingshus. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

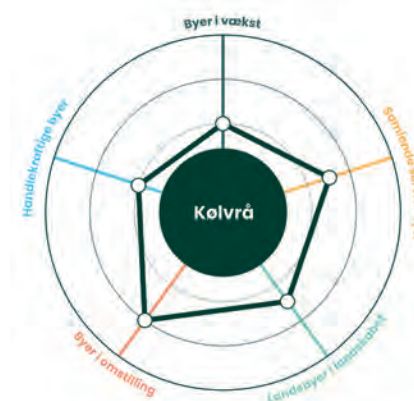
BIRGITTELYST

Birgittelyst har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger i et naturskønt område tæt på skov, søer og åer samt badestrand. Byen ligger tæt på Viborg, hvilket giver nem adgang til andre services. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

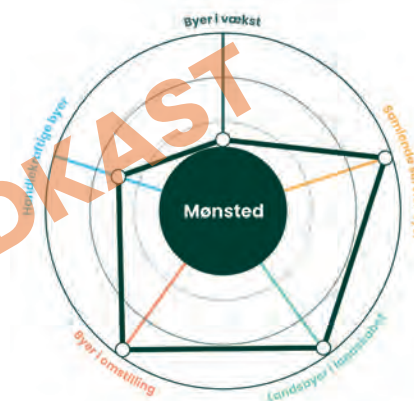
KØLVÅ

Kølvrå har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger i et fladt landskab med skov, landbrugsland, samt mange grønne områder. Serviceniveauet omfatter bl.a. daginstitution, friluftsbad, stadion og Karup Flyvestation ligger vest for byen. Byen ligger tæt på Karup, hvilket giver nem adgang til andre services. Byen har et civilsamfund med plads til udvikling og mulighed for at styrke samarbejdet.

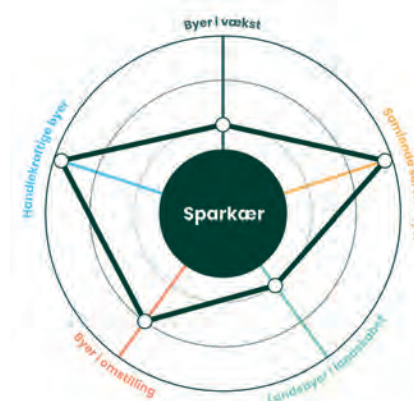
MØNSTED

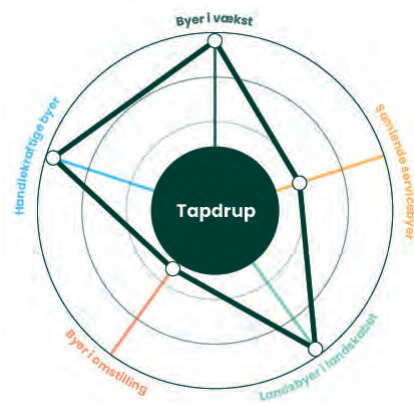
Mønsted har oplevet befolkningstilvækst de seneste år, men indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger i et naturskønt område tæt på Mønsted og Daugbjerg Plantager og Mønsted Ådal. Mønsted by og opland har været præget af kalkbrydning, der begyndte i 1100-tallet og ophørte omkring 1950. Serviceniveauet omfatter bl.a. skole, daginstitution, dagligvarebutik, hal og kulturhus. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

SPARKÆR

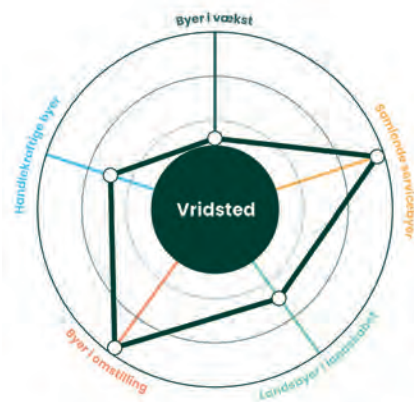
Sparkær har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger i et naturskønt område i et geologisk israndslandskab. Serviceniveauet omfatter bl.a. skole, daginstitution, forsamlingshus, hal og togstation. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

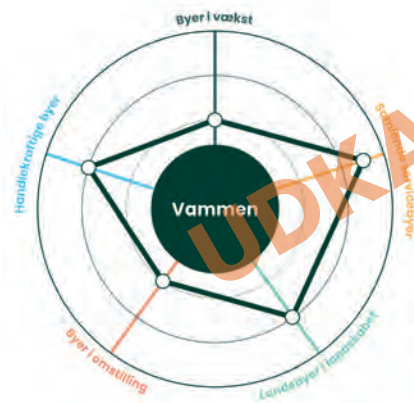
TAPDRUP

Tapdrup har oplevet befolkningstilvækst de seneste år, og indbyggertallet forventes at vokse fremover. Byen ligger i et naturskønt området ved Nørreå i området ved Nørreådal. Serviceniveauet omfatter bl.a. daginstitution og forsamlingshus. Byen ligger tæt på Viborg, hvilket giver nem adgang til andre services. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

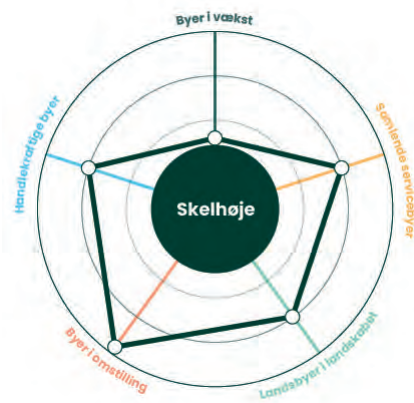
VRIDSTED

Vridsted har oplevet en stagnation i befolkningstallet de seneste år, men indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen er kommunens vestligst beliggende by på grænsen til Holstebro Kommune og ved Karup Å. Serviceniveauet omfatter bl.a. daginstitution, skole, hal, dagligvarebutik og forsamlingshus. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

VAMMEN

Vammen har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, men indbyggertallet forventes at stagnere fremover. Byen ligger i herregårdsskabskab med skove, landbrugsarealer og i nærhed til Tjele Langsø. Serviceniveauet omfatter bl.a. daginstitution, skole, dagligvarebutik, forsamlingshus og hal. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

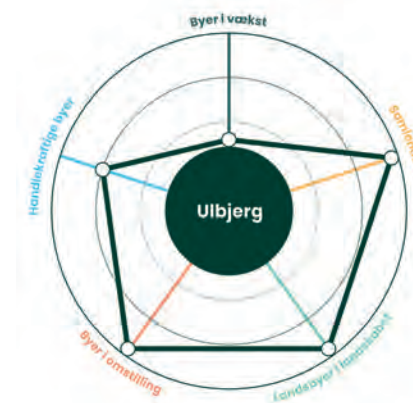

SKELHØJE

Skelhøje har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger i det bakkede istidslandskab, som omfatter Skeldalen og fortsætter til Dollerup Bakker. Serviceniveauet omfatter bl.a. daginstitution, dagligvarebutik og forsamlingshus. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

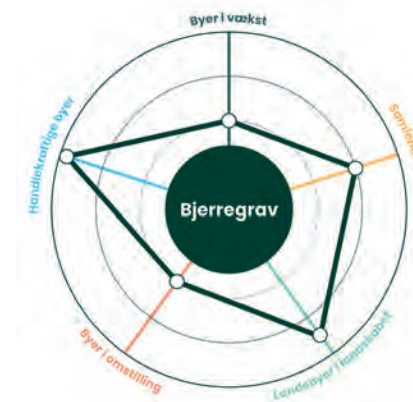
ULBJERG

Ulbjerg har oplevet en stagnation i befolkningstallet de seneste år, men indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger smukt ved Ulbjerg Klint og har i flere århundreder været et attraktivt bosætningsområde. Ulbjerg er opstået på højedraget omkring kirken med flere større gårde, præstegård og mølledrift. Serviceniveauet omfatter bl.a. skole til 6. klasse, daginstitution, forsamlingshus og hal. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger som driver landsbyens udvikling.

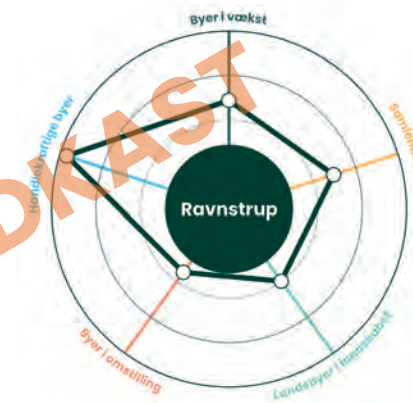
BJERREGRAV

Bjerregrav har oplevet befolkningstilvækst de seneste år, men indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger omkranset af skove og landbrugsarealer. Uden for byen ligger Hvolris Jernalderslandsby og flere gravhøje. Serviceniveauet omfatter bl.a. skole, daginstitution, dagligvarebutik og hal. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

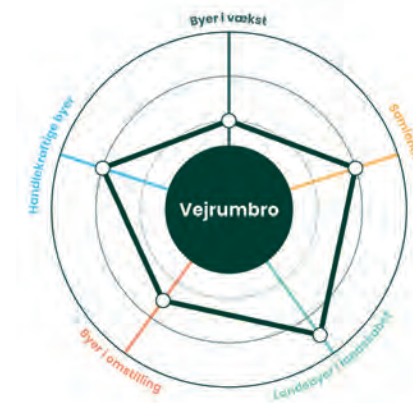
RAVNSTRUP

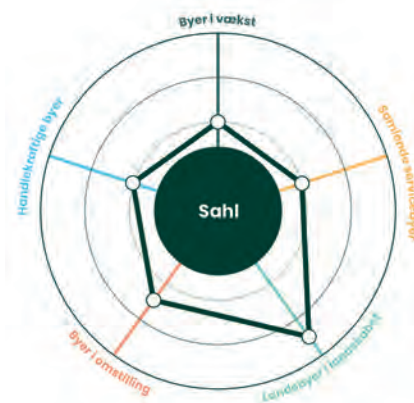
Ravnstrup har oplevet befolkningstilvækst de seneste år, og indbyggertallet forventes at stagnere fremover. Byen ligger i et bakket morænelandskab skabt af istiden, der gør selve området til et flot naturlandskab. Serviceniveauet omfatter bl.a. forsamlingshus, kirke og stadion. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

VEJRUMBRO

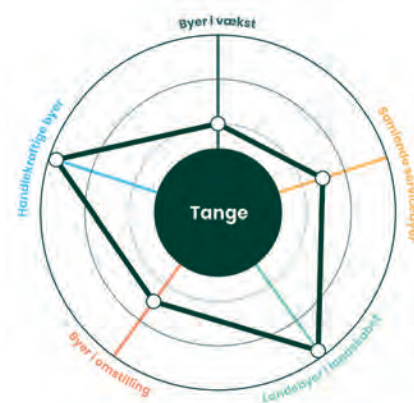
Vejrumbro har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger i Nørreådal og endda med udsigt over Nørreå. Serviceniveauet omfatter bl.a. skole til 7. klasse, daginstitution, børnehave, forsamlingshus og dagligvarebutik. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

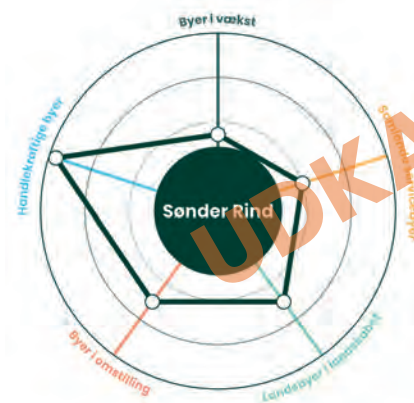
SAHL

Sahl har oplevet befolkningstilvækst de seneste år, men indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger omgivet af marker, skov, og i nærhed af Tange Sø. Landsbyen har en lang historie med en kirke fra den tidlige middelalder, som har tilhørt Ormstrup Gods. Serviceniveauet omfatter bl.a. børnehave og kirke. Byen ligger tæt på Bjerringbro, hvilket giver nem adgang til andre services. Byen har et civilsamfund med plads til udvikling og mulighed for at styrke samarbejdet.

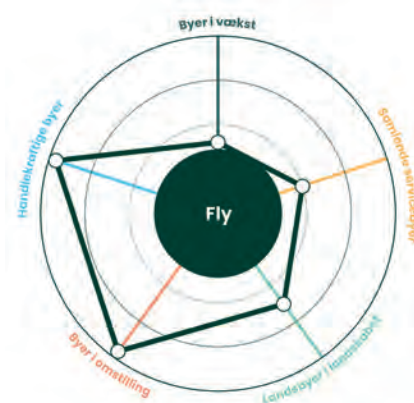
TANGE

Tange har oplevet befolkningstilvækst de seneste år, men indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger naturskønt, omgivet af skov og sø. Serviceniveauet omfatter bl.a. skole og børnehave. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

SØNDER RIND

Sønder Rind har oplevet en stagnation i befolkningstallet de seneste år, men indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger naturskønt omgivet af marker og i nærhed til Rind bæk. Serviceniveauet omfatter bl.a. kirke, forsamlingshus og stadion, som deles med nabobyen Rindsholm. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

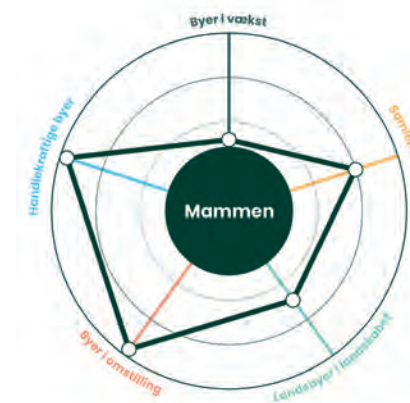

FLY

Fly har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen er omgivet af et bakket landskab mod syd og øst, hede mod nord og Karup Ådals enge og moser mod vest. Serviceniveauet omfatter bl.a. kirke, forsamlingshus og Flyfabrikken. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

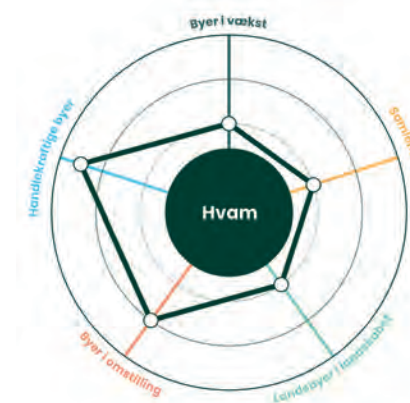
MAMMEN

Mammen har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger på et moræneplateau mellem Gudenådalen og Nørreådalen. Mammen by kan føres tilbage til vikingetiden og landskabet omkring er et arkæologisk interesseområde. Serviceniveauet omfatter bl.a. skole, daginstitution, kirke, forsamlingshus og stadion. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

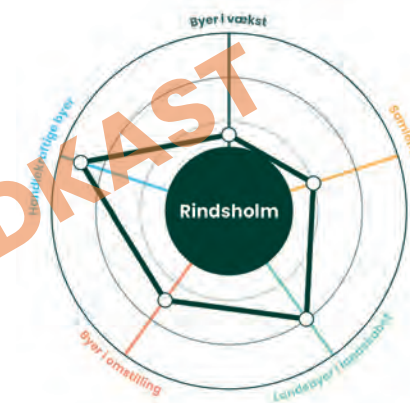
HVAM

Hvam har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Gammel Hvam ligger omgivet af marker og skov mod vest. Hvam Stationsby ligger ved den tidligere jernbaneforbindelse Viborg-Aalestrup med bebyggelse langs Gammel Viborgvej. Serviceniveauet omfatter bl.a. børnehave, kirke, Kultur- og Forsamlingshus og Grundfos A/S Aalestrup. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

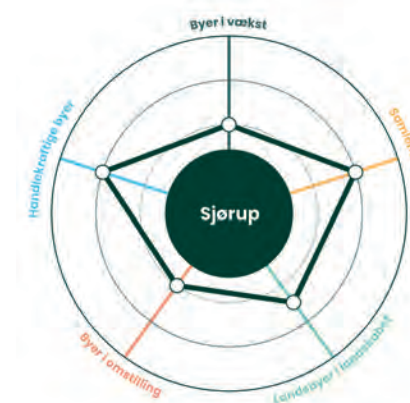
RINDSHOLM

Rindsholm har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger naturskønt ved Nørreå med vand på begge sider. Byen har en direkte cykelsti til Bruunshåb, hvor der er daginstitution og skole. Byen deler forsamlingshus og borgerforening med nabobyen Sønder Rind. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

SJØRUP

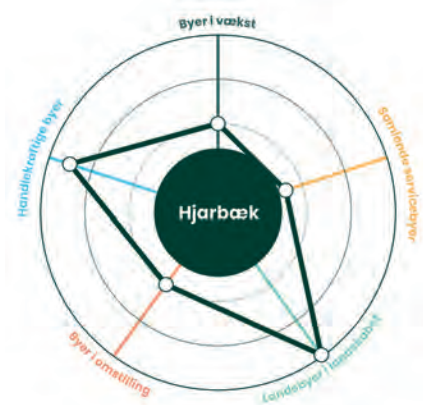
Sjørup har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger naturskønt ved Sjørup Skov. Sjørup var tidligere beboet af hedeboender, der opdyrkede egnens hede. I 1870'erne opkøbtes en stor del af jorden af staten hvor der anlagdes plantage. Serviceniveauet omfatter bl.a. en dagligvarebutik, forsamlings- og kulturhus og pleje- og omsorgscenter. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

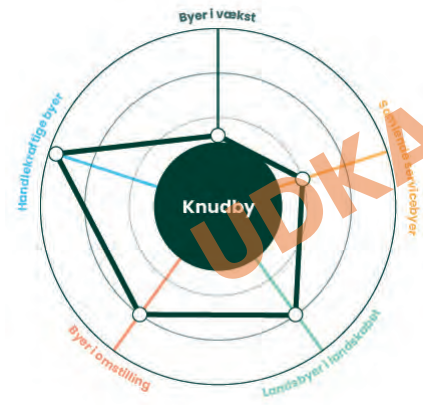
KJELDBJERG

Kjeldbjerg har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger naturskønt i et kuperet bakkelandskab. Kjeldbjerggård opførtes i 1796 som det første på egnen, og i 1882 opførtes en købmandsgård hvorefter byen for alvor begyndte at udvikle sig. Serviceniveau omfatter bl.a. Kultur- og Forsamlingshus, kirke og børnehus. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

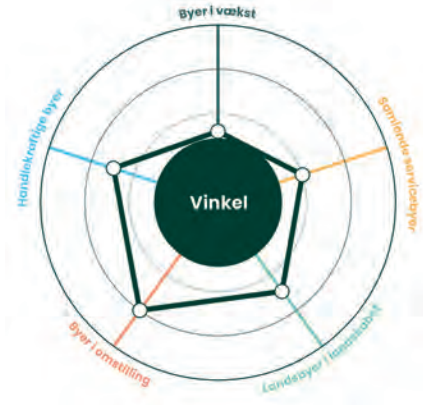
HJARBÆK

Hjarbæk har oplevet befolkningstilvækst de seneste år, men indbyggertallet forventes at stagnere fremover. Byen er opstået omkring havnen ved Hjarbæk Fjord som en bonde- og fiskerby, og består i dag hovedsageligt af gårde og småhuse. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

KNUDBY

Knudby har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger naturskønt i landskabet ved Hjarbæk Fjord. Området har en særlig kulturhistorisk værdi, særligt ved den tidligere ladeplads og det mindre fiskerleje, hvor der ligger en enklave af skure med relation til fiskeriet. Serviceniveauet omfatter bl.a. et forsamlingshus og børnehus. Byen har et meget aktivt civilsamfund med stærkt lokalt samarbejde og mange initiativer drevet af frivillige kræfter, foreninger og lokale virksomheder.

VINKEL

Vinkel har oplevet befolkningstilbagegang de seneste år, og indbyggertallet forventes at falde fremover. Byen ligger i landbrugs- og ådalslandskabet omkring Nørreå. Vinkel er opstået som en slynget vejby med gårde beliggende nord for hovedgaden og en række villaer syd herfor. Serviceniveauet omfatter bl.a. et forsamlingshus, kirke og en sportsplads. Byen har et aktivt civilsamfund med ildsjæle og/eller foreninger, som driver byens udvikling.

UDKAST

Titel
Landdistrikter i udvikling

Udarbejdet af
Viborg Kommune

Periode
Aug. 2023–Aug. 2025

Tekst, layout, grafik
Viborg Kommune og Grandville

Antal sider
59.

Antal sider baggrundsmateriale
27.

VIBORG
KOMMUNE

UDKAST

